

Innspill til stortingsmelding om villrein

Avsender: Nordfjellarådet, kontaktperson: Lise-Berith Lian, sekretær Nordfjellarådet, Viken fylkeskommune, e-post liseberitl@viken.no

Vi takker for muligheten til å komme med innspill både muntlig og skriftlig i forbindelse med stortingsmeldinga om villrein.

Nordfjellarådet er sammensatt av politiske representanter fra sju kommuner (Hemsedal, Ål, Hol, Ulvik, Voss, Aurland og Lærdal) og to fylkeskommuner (Vestland og Viken) og lederne av Villreinnemnda og Villreinutvalget i tillegg til representanter fra de to statsforvalterne. Rådet er etablert for å følge opp Regional plan for Nordfjella med Raudafjell inkludert handlingsprogrammet, og det er Viken fylkeskommune som har sekretariatsfunksjonen. Innspillet er basert på en drøfting i administrativ gruppe der alle partene deltar. Nordfjellarådet utnevnte et arbeidsutvalg bestående av Steinar Berthelsen, Viken FK, Petter Rukke, ordfører i Hol kommune, og Trygve Skjerdal, ordfører i Aurland kommune som prioriterte og kom med forslag til Nordfjellarådet, og det var lederen av rådet, Steinar Berthelsen fra Viken fylkeskommune, som presenterte innspillet i møtet. Her utdypes innspillet.

Utfordring	Forslag tiltak med tilleggsinformasjon
Fragmentert forvaltning kan føre til usikkerhet knyttet til hvem som har ansvar for gjennomføring og hvem som er eier virkemidlene	Når det er blitt enighet regionalt gjennom en regional plan, må det være en myndighet regionalt som følger opp at retningslinjer og tiltak gjennomføres. Regional plan er i dag bare retningsgivende for kommunene og et grunnlag for innsigelse fra regionalt nivå. I dag rapporterer vi til hverandre om saker innenfor planområdet gjennom årlig rapportering, men vi vurderer at saker innenfor planområdet kanskje bør avgjøres i fellesskap. Nordfjellarådet har ingen juridiske virkemidler til dette i dag. Vi har ikke trukket noen konklusjon, men har vurdert både interkommunalt samarbeid (basert på kommuneloven) og et system på linje med verneområdeforvaltning, der hvert villreinområde har sin «villreinområdeforvalter» med eget villreinområdestyre med representanter fra kommuner og fylkeskommuner, og et tett samarbeid med SNO for oppfølging. Forslag til tiltak: Opprettelse av samarbeidsorgan med juridiske virkemidler som behandler plansaker og tiltak innenfor villreinområdet. Vi tror at vi har større sannsynlighet til å kunne gjennomføre de følgende tiltakene hvis et samarbeidsorgan ble etablert.
Bruk av virkemidler for å styre ferdsel – det hersker usikkerhet til bruk av virkemidler	Det er gode intensjoner i regional plan om å styre ferdsel i tid og rom, men det hersker usikkerhet knyttet til hvilke virkemidler som skal tas i bruk, spesielt de juridiske virkemidlene, også når vi henter råd fra forskere og myndigheter. Det er liten praksis med bruk av juridiske virkemidler for å regulere ferdsel i fjellområder (tilsvarende som for hekkeområder for fugl langs kysten). De juridiske virkemidlene bør tas i bruk sammen med andre virkemidler som kanalisering og informasjon. Forslag til tiltak: <ul style="list-style-type: none">• Det må klargjøres hvilke juridiske virkemidler som kan tas i bruk til virkeformål og hvem som har ansvaret for å iverksette dem.

	<ul style="list-style-type: none"> • Tydelig føringer om f.eks. hva som bør velges av virkemidler for å styre/ regulere ferdsel spesielt kalvings- og oppvekstområder når villreinen er spesielt sårbar • Få en avklaring på hvordan ulovligheter knyttet til juridiske virkemidler skal overholdes, f.eks. om SNO skal ha oppgaven også når kommunen har satt bestemmelser eller lokale forskrifter.
Motorferdsel	<p>Motorferdselen har økt de siste 30 årene grunnet bedret økonomisk kjøpekraft og teknologisk utvikling som har ført til flere snøskutere og bedre sikkerhet. I tillegg har kravet til ettersyn/ tilsyn økt, f.eks. når det gjelder brannverntiltak og kravet til feiing av piper i fritidsboliger. Det er vanskelig å få oversikt over den totale motorferdselen, fordi det er ulike instanser som gir løyver innafor og utenfor verneområdene og det er ulike krav til rapportering, i tillegg har flere instanser direkte hjemmel etter lovverk.</p> <p>Forslag til tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avklare forventningene om branntilsyn/ feiing av piper i fritidsboliger i sårbare områder (verneområder), en avklaring mellom DSB (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap) og Miljødirektoratet • Felles digital plattform der alle som skal søke og rapportere motorferdsel i utmark skal søke/ rapportere og forvaltningsmyndighet kan behandle søknader, slik at det gjøres etter samme mal og kan holdes kontroll over.
Oppfølging av CWD og andre smittsomme sykdommer påført villrein	<p>Dette temaet er ikke enkelt å komme med anbefaling om. Men det må opprettholdes et stort trykk for å komme til bunns i hvor sykdommene stammer fra, og tiltak må underbygges av forskning. Alle kan samles om at arbeidet må ha et fortsatt høyt trykk, ikke bare når det gjelder CWD, men også når det gjelder andre sykdommer, spesielt de som er påført med bakgrunn i menneskelig aktivitet og bruk av områdene (f.eks. overføring av smittsomme sykdommer mellom sau og rein). Det er behov for tydelig nasjonalt lederskap. Hvis ikke opphavet til CWD kan finnes i umiddelbar framtid, må ikke det stå i veien for at området kan reetableres av dyr fra sone 2 når det viser seg at jordsmonnet i Nordfjella sannsynligvis er av en slik art at miljøsmitte ivaretas i «forholdsvis kort tid» (5-6 år).</p> <p>Forslag til tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ivareta villreinhelsen og komme til bunns i de faktorene som har ført til økt sykdomsbelastning for villrein
Behov for mere midler til lokal forvaltning	<p>Regionale planer, CWD, stortingsmelding og tiltaksplaner: Lokal forvaltning har fått flere arenaer der det er forventet at de deltar med sin lokalkunnskap de senere årene, men inntektene har minket i takt med sykdom og nedgang i jaktkvoter.</p> <p>Forslag til tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Villreinutvalgene må få bedre økonomiske forutsetninger til å delta på de arenaene der lokalkunnskap om villrein er viktig.
Eldre reguleringer i nye planer	<p>Det er utfordrende for kommunene og ta ut utbyggings- og utviklingsområder som ligger i planene fra tidligere, da det kan være stor lokal motstand mot dette.</p>

	<p>Forslag til tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det burde vært tydeligere nasjonale forventninger om at alle tiltak som er i strid med nyere bestemmelser burde vurderes på nytt, hvis det er et ønske fra nasjonalt og regionalt nivå. Arealnøytralitet i plan er et skritt på veien i denne retningen.
Tilstanden for villreinen i Norge	<p>Seks av ti nasjonale villreinområder ble klassifisert som dårlig/ rødt, til tross for at det har vært mange tiltak for å ivareta villrein i mange år. Er det på tide å foreslå villrein som prioritert art? Slik vi vurderer det er ikke §24a i veien for fortsatt bestandsregulering gjennom ordinær jakt, §24b gir rom for å opprette økologiske funksjonsområder, dette skal i hovedsak ikke gå utover grunneiers/ rettighetshavers bruk, men hvis dette går utover grunneierens bruk, er det krav på erstatning, og §24c styrker regional plans retningslinje ved at det settes krav om redegjørelse av virkningene av tiltak på villreinen.</p> <p>Forslag til tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Villrein som prioritert art etter naturmangfoldloven